

**LIETUVOS BANKO
FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“ GINČO NAGRINĖJIMO

2021-05-06 Nr. 429-159

Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2020 m. birželio 3 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu susidūrė pareiškėjo valdomas automobilis *Kia Ceed* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)) ir Y. Y. valdomas automobilis *Skoda Octavia* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)). Eismo įvykio dalyviai užpildė eismo įvykio deklaraciją, joje atsakomybę už eismo įvykio metu padarytą žalą savo parašu patvirtino automobilio *SKODA OCTAVIA* vairuotojas, todėl pareiškėjas kreipėsi į minėto automobilio valdytojų civilinę atsakomybę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu apdraudusį draudiką dėl pareiškėjo žalą atlyginančios draudimo išmokos.

2020 m. birželio 12 d. per „Audatex“ el. sistemą į draudiką kreipėsi automobilių remonto bendrovė UAB „Autoremvita“ su prašymu informuoti, iki kokios sumos tikslingas pareiškėjo automobilio remontas. Pareiškėjo pasirinktos remonto bendrovės atstovas taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad automobilio variantas yra *GT*, automobilis atgabentas iš Jungtinių Amerikos Valstijų.

2020 m. birželio 22 d. draudikas informavo UAB „Autoremvita“, kad maksimali galima automobilio remonto kaina yra 7 685 Eur (be PVM).

2020 m. liepos 8 d. UAB „Autoremvita“ parengė automobilio remonto sąmatą, joje nurodyta, kad automobilio remonto kaina be PVM yra 7 647,04 Eur, o su PVM – 9 252,92 Eur. Sąmata buvo pateikta draudikui suderinti, tačiau 2020 m. liepos 9 d. draudiko darbuotojas nurodė minėtai remonto bendrovei, kad sąmata yra nesuderinta. Draudiko darbuotojas nurodė tokių brangių dalių kainų niekur nerandęs ir teigė, kad dalių bendra kaina realiai yra tris kartus mažesnė. Tą pačią dieną UAB „Autoremvita“ pasiteiravo draudiko, ar tikrai šis turi omenyje ne automobilio *Kia Ceed*, o automobilio *Kia Pro Ceed* dalių kainas, ir paprašė nurodyti kontaktus, kuriais susisiekus galima įsigyti pigesnių dalių.

Draudikas kontaktų, kuriais susisiekus būtų galima įsigyti pigesnių dalių, nenurodė, tačiau 2020 m. liepos 13 d. pranešimu paprašė UAB „Autoremvita“ pagrįsti paties serviso parengtoje sąmatoje nurodytas dalių kainas.

2020 m. rugsėjo 30 d. UAB „Autoremvita“ draudikui nurodė, kad kai kurios dalys pirktos naujos, originalios, nes dėvėtų rasti nepavyko. Taip pat pateikė nuotraukas, kuriose, kaip teigė, matomi kelių naujų originalių dalių įpakavimai, ir paaiškino, kad įsigijimo dokumentus draudikui atsiųs el. paštu.

2020 m. spalio 1 d. UAB „Autoremvita“ išrašė pareiškėjui 9 252,92 Eur (su PVM) sąskaitą faktūrą už atliktus automobilio remonto darbus.

2020 m. spalio 23 d. draudikas „Audatex“ sistemoje nurodė remonto bendrovei, jog sąmata nesuderinta, o žadėtų dalių įsigijimo dokumentų draudikas taip ir negavo.

2020 m. gruodžio 22 d. raštu į draudiką kreipėsi UAB „Autoremvita“ ir nurodė, kad pareiškėjo automobilis buvo remontuojamas birželio mėnesį, kai naudotų automobilių rinkoje trūko automobilių dalių ir jų kainos buvo stipriai padidėjusios. Taip pat UAB „Autoremvita“ nurodė informavusi draudiką apie tai, kad dauguma pareiškėjo automobilio dalių skiriasi nuo

Kia Ceed modelio ir naudotų dalių pasiūla rinkoje pareiškėjo automobilio modeliui yra mažesnė. Anot remonto bendrovės, draudiko ekspertui nesutikus patvirtinti sąmatos ir pareiškus, kad dalys yra per brangios, buvo prašoma nurodyti, kur galima įsigyti pigesnių dalių, tačiau draudiko darbuotojas į klausimą neatsakė. Minėtu raštu remonto dirbtuvės prašė draudiko apmokėti pareiškėjui išrašytą sąskaitą faktūrą.

2021 m. vasario 19 d. draudikas informavo pareiškėją ir UAB „Autoremvita“ apie priimtą sprendimą dėl draudimo išmokos. Pranešime draudikas nurodė priėmęs sprendimą išmokėti neginčijamo dydžio draudimo išmoką, nes UAB „Autoremvita“ nepateikė draudikui prašytų dokumentų ir išrašė pareiškėjui 9 252,92 Eur (su PVM) sąskaitą faktūrą pagal su draudiku nesuderintą sąmatą. Draudikas tai pat nurodė, kad, iš pradžių žadėjusi pateikti dalių įsigijimą patvirtinančius dokumentus, vėliau remonto bendrovė pateikė paaiškinimą, kad keičiamų dalių įsigijimo kainos laikytinos komercine paslaptimi, be to, buvo perkamos dalys iš karto keliems automobiliams, įsigijimo dokumentuose neidentifikuojant konkrečių transporto priemonių ir dalių.

Pranešime nurodyta, kad draudikas, atsižvelgęs į susiklosčiusią padėtį, kreipėsi į automobilių *Kia* gamintojo atstovą dėl naujų originalių dalių kainų ir gavo informaciją, kuria remdamasis darbų sąmatą perskaičiavo koreguodamas sąmatoje nurodytų dalių kainas į originalių dalių kainas, joms papildomai pritaikė 17 proc. nuolaidą ir 20 proc. nusidėvėjimą. Anot draudiko, 17 proc. nuolaidą dalims draudikas gauna iš oficialaus *Kia* atstovo. Pranešime teigiama, kad, negavęs naujų originalių dalių įsigijimą patvirtinančių dokumentų, draudikas vertina maksimalią automobilio remonto kainą, jeigu automobilis būtų remontuojamas naujomis dalimis. Draudiko vertinimu, atsižvelgiant į tai, jog remontas buvo atliktas naudotomis dalimis (išskyrus kelias dalis, kurių įpakavimų nuotraukas draudikui pateikė remonto bendrovė), kurių kaina rinkoje yra gerokai mažesnė nei originalios dalies kaina su nuolaida ir pritaikius nusidėvėjimą, jo apskaičiuota suma yra adekvati ir atitinkanti automobilio remonto kainą. Draudikas teigė, kad toks perskaičiavimas atliktas dėl nenoro bendradarbiauti ir pagrįsti remontui naudotų dalių kainas.

Draudikas pranešime nurodė, kad remonto darbai be PVM kainuotų 297,50 Eur, dažymo darbai – 584,90 Eur be PVM (dažymo ir remonto darbų kaina atitinka nurodytą UAB „Autoremvita“ parengtoje sąmatoje), dalys – 4 790,69 Eur be PVM (6 963,93 Eur be PVM naujų dalių kaina, iš jos išskaičiavus 17 proc. nuolaidą ir 20 proc. nusidėvėjimą ir pridėjus 167 Eur be PVM kainą už dalis iš UAB „Autoremvita“ parengtos sąmatos, kurių nenurodė *Kia* atstovas). Anot draudiko, iš viso remontas be PVM kainuotų 5 792,02 Eur, o su PVM – 7 008,34 Eur. Būtent tokią draudimo išmoką draudikas išmokėjo, apmokėdamas dalį UAB „Autoremvita“ išrašytos sąskaitos faktūros.

Draudikui neapmokėjus likusios sąskaitos faktūros dalies – 2 244,58 Eur (9 252,92 Eur – 7 008,34 Eur), pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti šalių ginčą ir rekomenduoti draudikui apmokėti UAB „Autoremvita“ išrašytą sąskaitą faktūrą už atliktą automobilio remontą. Pareiškėjas nurodė, kad draudikas nesuderino sąmatos, tokią savo poziciją motyvuodamas tuo, jog automobilio remontui naudotos per brangios dalys, tačiau, paprašius nurodyti, kur galima įsigyti pigesnių dalių, to nepadarė. Automobilio remontas buvo atliekamas karantino metu, todėl rinkoje trūko automobilių dalių, o kainos buvo padidėjusios. Be to, sąmatoje nurodytos dalių kainos yra mažesnės nei originalių dalių, atskaičius nusidėvėjimą.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjo kreipimąsi: pareiškėjo reikalavimą perskaičiuoti draudimo išmoką pagal su draudiku nesuderintą remonto sąmatą draudikas prašė atmesti kaip nepagrįstą. Draudikas paaiškino sprendimą dėl draudimo išmokos dydžio ir jos mokėjimo priėmęs vadovaudamasis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymu (toliau – TPVCPDĮ), Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintomis Eismo įvykiu metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklėmis (toliau – Taisyklės) ir teismų praktika.

Draudikas, be kita ko, nurodė manęs, kad žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į prieš žalos atsiradimą buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, lieka iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015*). Draudiko vertinimu, ši nuostata turėtų

būti taikoma ir tais atvejais, kai remontą organizuoja remonto paslaugas teikiantis servisas, tačiau nepagrindžia remonto darbų kainos.

Anot draudiko, iš 2020 m. gruodžio 22 d. rašto matyti, kad UAB „Autoremvita“ prisistato ne tik remonto, bet ir nuostolių sureguliuojimo bei eismo įvykių administravimo paslaugas teikiančia įmone, todėl jai turi būti žinoma, kad remonto sąmata turi būti suderinta su draudiku. Draudiko nuomone, atlikusi remontą pagal su draudiku nesuderintą remonto sąmatą, pati UAB „Autoremvita“ turi prisiimti iš to kylančias teises pasekmes: tai, kad sumokėta ne visa remonto darbų sąskaitoje nurodyta suma. Be to, draudikas nurodė, kad UAB „Autoremvita“ turi tik vieną darbuotoją ir jam kyla abejonių dėl to, kas realiai atlieka remonto darbus, ypač atsižvelgus į tai, kad įmonės registracijos adresu nurodytas daugiabutis namas. Draudikui atrodo neįtikėtina, kad vienas darbuotojas (direktorius) ne tik užsiima remonto sąmatų derinimu, bet ir atlieka faktinį automobilių remontą. Draudikas mano, kad bendrovė remontą galimai atlieka pasitelkdama trečiuosius asmenis subrangos būdu arba joje dirba nelegalūs darbuotojai, tai galėtų būti priežastis, dėl kurios bendrovė draudikui vengia pagrįsti detalių įsigijimo kainas. Draudikas savo reikalavimą dėl remontui naudotų detalių įsigijimo pagrindimo nurodė laikas ne tik formalumu, bet ir tam tikra kontrolės forma, užkertančia kelią piktnaudžiavimui remonto darbų kainomis.

Draudikas, be kita ko, atkreipė dėmesį į tai, kad UAB „Autoremvita“ pirmiausia kreipėsi į draudiką ne su konkrečia darbų sąmata, bet su prašymu nurodyti sumą, iki kurios yra tikslingas automobilio remontas. Draudikui nurodžius 9 298,85 Eur (su PVM) remonto kainą, iki kurios remontas būtų laikomas ekonomiškai tikslingu, remonto bendrovė parengė sąmatą, kurioje nurodyta 9 252,92 Eur remonto kaina, t. y. numatyta remonto kaina buvo beveik lygi didžiausiai sumai, iki kurios remontas laikomas ekonomiškai tikslingu. Tai, draudiko vertinimu, rodo, kad remonto bendrovė buvo suinteresuota ne sąžiningu remonto darbų atlikimu, o maksimalia galima pinigine nauda.

Draudiko nuomone, tai, kad pareiškėjui buvo suteiktos remonto paslaugos ir jam tenka prievolė už jas sumokėti, nepaneigia teisės aktuose įtvirtintos draudiko teisės ir pareigos vertinti remonto išlaidų pagrįstumą. Priešingas aiškinimas, anot draudiko, būtų nesuderinamas su Taisyklių 6, 15 ir 43 punktais. Kita vertus, draudikas nurodė, kad, remonto bendrovei pateikus prašomus detalių kainą pagrindžiančius dokumentus, sprendimas dėl draudimo išmokos dydžio galėtų būti svarstomas iš naujo.

Ginčo nagrinėjimo metu draudikas papildomai informavo Lietuvos banką išmokėjęs remonto įmonei papildomą 1 145,89 Eur draudimo išmoką, apimančią *Kia* automobilių atstovo taikytą 17 proc. nuolaidą naujoms dalims. Taigi, draudiko išmokėta galutinė draudimo išmoka apėmė naujų dalių kainas (įvertinus nusidėvėjimą) be draudikui taikomų nuolaidų. Draudikas papildomuose paaiškinimuose nurodė, kad šalių ginčas iš viso nebūtų kilęs, jeigu pareiškėjo automobilį remontavusi bendrovė būtų pateikusi informaciją apie įsigytų dalių kainas. Draudiko įsitikinimu, negali susidaryti situacija, kai remontas atliekamas kainomis, kurių remontą atlikusi bendrovė negali pagrįsti, o ypač tuo atveju, kai remontui naudotų dalių bendra kaina yra tik šiek tiek mažesnė už naujų originalių dalių kainą be nuolaidos. Anot draudiko, praktikoje naudotų dalių kainos būna bent du kartus mažesnės už atitinkamų naujų originalių dalių kainas.

Draudikas taip pat nurodė, kad remonto darbų kainą pagrindžiančių dokumentų iš remonto įmonių prašo tik išimtiniais atvejais, o šis buvo vienas iš tokių: tik vieną oficialų darbuotoją turinti remonto įmonė remontą atliko dalimis, kurių kaina artima originalių dalių kainai, o tai kėlė abejonių dėl kainų realumo. Draudiko reikalavimas tam tikrais atvejais pagrįsti naudotų dalių kainą turėtų būti suprantamas ir kaip tam tikra remonto paslaugas teikiančių subjektų kontrolės forma: 1) įsitikinama, kad naudotos dalys buvo realiai įsigytos, o ne, pavyzdžiui, vogtos; 2) remontuojant dalys realiai pakeistos, o ne tik įrašytos į remonto darbų sąmatą. Apribojus draudiko teisę reikalauti kainos pagrindimo, susidarytų situacija, kai draudimo bendrovės būtų priverstos tvirtinti iš esmės bet kokias remonto įmonių pateikiamas sąmatas, o tai leistų nesąžiningiems paslaugų teikėjams gauti nepagrįstai didelę pelno maržą draudimo bendrovių sąskaita.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių paaiškinimus ir juos pagrindžiančius duomenis nustatyta, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios 2020 m. birželio 3 d. eismo įvykio metu pareiškėjo turtui (automobiliui) padarytą žalą, dydžio.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas TPVCAPDĮ ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Taisyklės ir kt.) nuostatomis. TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Draudikų biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti. Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, kad per eismo įvykį padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Draudikų biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas. Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Kartu pažymėtina tai, kad draudimo išmokos mokėjimas transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo atveju yra susijęs su apdraustos transporto priemonės valdytojų civiline atsakomybe, todėl, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustatčius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015*). Viena vertus, tai reiškia, kad draudimo išmokos turi užtekti dėl eismo įvykio atsiradusių automobilio ar kito turto apgadinimų remontui (pritaikius išskaitas dėl nusidėvėjimo ir kt.). Kita vertus, apskaičiuota draudimo išmoka negali būti didesnė nei išlaidos, reikalingos nukentėjusio asmens turtui suremontuoti.

Vertinamų ginčo aplinkybių kontekste taip pat atkreiptinas dėmesys į kasacinio teismo išaiškinimą, jog, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos (nuostolių) dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais,

nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018*). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi pagrįsti, kad UAB „Autoremvita“ sąmatoje nurodyta automobilio remonto kaina atitinka jo automobilio remonto būtinąsias išlaidas, o draudikas – priešingai – turi įrodyti, kad jo apskaičiuotos ir išmokėtos draudimo išmokos būtų visiškai užtekę automobiliui atkurti į būklę, buvusią prieš eismo įvykį.

Lietuvos bankas, vadovaudamasis bylos duomenimis apie automobilio apgadinius ir jo remonto darbų bei remontui reikalingų dalių kainas, daro išvadą, kad draudiko išmokėtos draudimo išmokos pakanka automobiliui atkurti į prieš eismo įvykį buvusią būklę, o UAB „Autoremvita“ parengta sąmata ir jos pagrindu išrašyta sąskaita faktūra kelia pagrįstų abejonių dėl jose nurodytos remonto kainos realumo ir atitikties realiai rinkos situacijai.

Visų pirma atkreiptinas dėmesys į tai, kad UAB „Autoremvita“, vadovaujantis el. sistemos „Audatex“ išrašais, praėjus 9 dienoms po eismo įvykio kreipėsi į draudiką su paklausimu dėl maksimalios galimos remonto sumos, kurią apskaičiavus automobilio remontas būtų laikomas tikslingu. Vadovaujantis Taisyklių 14 punktu, turto remontas yra ekonomiškai netikslingas, jeigu būtinos remonto išlaidos yra lygios 75 proc. turto rinkos vertės iki eismo įvykio arba didesnės. Jeigu turto remontas ekonomiškai netikslingas, turtas laikomas sunaikintu ir žalos, kuri atlyginama mokant draudimo išmoką, dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio.

Pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 27 straipsnio 6 dalį, kai draudimo įmonė, apdraudusi atsakingo už eismo įvykį metu padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, vadovaudamasi Taisyklėmis nustato, kad eismo įvykio metu apgadintos nukentėjusio trečiojo asmens transporto priemonės remontas yra ekonomiškai netikslingas, informacija apie tokią transporto priemonę turi būti pateikta Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių registru. Tokios transporto priemonės techninė apžiūra Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro arba jo įgaliotos institucijos nustatyta tvarka panaikinama ir ši transporto priemonė turi teisę sugrįžti į viešąjį eismą tik po atkuriamojo remonto ir patvirtinus, kad ji yra tinkamai suremontuota ir yra žmonių sveikatai bei saugumui nepavojinga. Ši transporto priemonė vėl gali dalyvauti viešajame eisme tik nustatyta tvarka panaikinus tokį draudimą.

Gavusi draudiko atsakymą, kad automobilio remontas būtų ekonomiškai tikslingas tuo atveju, jeigu kainuotų mažiau nei 7 685 Eur be PVM, remonto bendrovė parengė remonto sąmatą, kurioje nurodyta remonto kaina be PVM yra 7 647,04 Eur, o su PVM – 9 252,92 Eur, t. y. remonto kaina beveik atitinka maksimalią galimą automobilio remonto kainą, kai automobilio remontas vis dar būtų laikomas tikslingu ir nebūtų panaikintas automobilio techninės apžiūros galiojimas, vėliau siekiant naudoti automobilį viešajame eisme nereikėtų įgyvendinti kitų Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 27 straipsnyje nustatytų sąlygų. Be kita ko, atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad minėtoje sąmatoje visos remontui reikalingų dalių kainos yra įvestos pačios sąmatą rengusios bendrovės, o ne pateiktos tiesiogiai iš specialios automobilių dalių ir kainų duomenų bazę turinčios kompiuterinės programos „Audatex“, tačiau dalių kainas pagrindžiančių objektyvių duomenų (dalių įsigijimo dokumentų ir pan.) byloje nėra. Šios aplinkybės kelia pagrįstų abejonių dėl sąmatoje nurodytų dalių kainų atitikties realiai rinkos situacijai, taip pat dėl sutarčių ir prievolių ekonomiškumo principo įgyvendinimo, nes negalima atmesti prielaidos, jog, remonto kainas koreguojant rankiniu būdu, tačiau nepagrindžiant dalių kainų, gali būti siekiama gauti kuo didesnę draudimo išmoką, be to, nepatirti neigiamų padarinių, susijusių su techninės apžiūros panaikinimu ir draudimu dalyvauti viešajame eisme.

Pirmiau aptartų aplinkybių kontekste svarbu ir tai, kad draudikas, gavęs UAB „Autoremvita“ parengtą remonto sąmatą, bendrovei ne kartą nurodė, kad sąmatos nelaiko suderinta. Draudikas taip pat nurodė, kad bendrovės sąmatoje nurodytos dalių kainos yra daug didesnės nei realios rinkos kainos, ir paprašė pateikti dalių kainas ar jų įsigijimą nurodytomis kainomis pagrindžiančius duomenis. Draudikas paaiškino, kad tokių duomenų bendrovė taip ir nepateikė. Sąmatoje nurodytas kainas pagrindžiančios informacijos nėra gavęs ir Lietuvos bankas. Nepaisydama to, jog draudikas sąmatos nelaikė suderinta, bendrovė vis tiek išrašė pareiškėjui 9 252,92 Eur (su PVM) sąskaitą už remonto darbus, tačiau draudikas laikėsi savo

pozicijos ir kreipėsi į oficialų *Kia* automobilių atstovą su prašymu nurodyti tokių pačių, kokios nurodytos UAB „Autoremvita“ parengtoje sąmatoje, tačiau originalių ir naujų dalių kainas.

Oficialus *Kia* atstovas atsakė į draudiko prašymą ir nurodė naujų originalių dalių kainas (išskyrus keturių dalių, kurių kainas draudikas apskaičiavo pagal pateiktas UAB „Autoremvita“ parengtoje sąmatoje). Iš bylos duomenų matyti, kad iš *Kia* oficialaus atstovo kai kurių remontui reikalingų naujų originalių dalių būtų galima įsigyti už mažesnę kainą, nei UAB „Autoremvita“ nurodytą naudotų dalių kainą. Kai kurios originalios naujos dalys *Kia* oficialioje atstovybėje kainuoja žymiai pigiau, nei UAB „Autoremvita“ nurodyta kaina: pavyzdžiui, oficialus *Kia* atstovas naujiems originaliems priekiniams žibintams taiko 1 189,08 Eur be PVM kainą, o sąmatoje nurodyta vieno žibinto kaina (remontui reikia dviejų priekinių žibintų) – 1 665 Eur. UAB „Autoremvita“ sąmatoje nurodytų remontui reikalingų dalių bendra vertė be PVM yra 6 632 Eur, o tokių pačių naujų originalių dalių kaina (įskaitant keturias dalis, kurių kainų KIA atstovas negalėjo pateikti, todėl draudikas rėmėsi UAB „Autoremvita“ sąmatoje pateiktomis kainomis) – 7 130,39 Eur be PVM. Taigi naujų originalių dalių bendra kaina, įskaitant keturias dalis iš remonto bendrovės sąmatos, nestipriai skiriasi nuo sąmatoje nurodytos dėvėtų dalių kainos, o pritaikius 20 proc. išskaitą naujoms originalioms dalims (jų vertė sudaro 6 963,39 Eur) dėl senųjų nusidėvėjimo¹, bendras automobilio detalėms padarytos žalos dydis – 5 737,71 Eur – yra mažesnis, nei nustatytas UAB „Autoremvita“. Aptarti bylos duomenys, be kita ko, paneigia pareiškėjo teiginius, jog originalių dalių kaina, įvertinus nusidėvėjimą, yra didesnė nei UAB „Autoremvita“ sąmatoje nurodytų naudotų dalių.

Įvertinus byloje surinktų įrodymų visumą, manytina, kad draudikas neturi pareigos mokėti draudimo išmokos, apskaičiuotos pagal UAB „Autoremvita“ sąmatą vien dėl to, kad pareiškėjas pateikė minėtų remonto dirbtuvių išrašytą sąskaitą faktūrą. Konstatuotina, kad, kilus abejonių dėl remonto kainos pagrįstumo (bylos duomenys patvirtina, kad draudiko abejonės ir papildomi prašymai remonto bendrovei turėjo pagrindą), draudikas pagrįstai laikė sąmatą nesuderinta ir prašė pateikti duomenis, patvirtinančius sąmatoje nurodytų dalių įsigijimo kainas. Negavęs tokių įrodymų, sprendimą dėl draudimo išmokos priėmė vadovaudamasis patikimais duomenimis – oficialaus *Kia* automobilių atstovo pateiktomis naujų dalių kainomis, kurių realumu abejoti nėra pagrindo, taip pat sutikęs su kitais UAB „Autoremvita“ sąmatoje pateiktais remonto darbų, dažymo medžiagų įkainiais. Atsižvelgiant į tai, kad naudotų automobilių dalių kainos rinkoje paprastai yra daug mažesnės nei naujų, manytina, kad draudikas, apskaičiuodamas draudimo išmoką pagal naujų dalių kainas, nepažeidė jokių pareiškėjo, kaip nukentėjusio trečiojo asmens, teisių ar teisėtų interesų.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, nėra pagrindo daryti išvadą, kad draudikas nesivadovavo TPVCPDĮ ir Taisyklių reikalavimais ir draudimo išmokos neužtenka būtinosioms remonto išlaidoms padengti. Teisės aktų pagrindu draudikui yra suteikti įgaliojimai administruoti žalą, taip pat įvertinti nukentėjusiam asmeniui padarytos žalos dydį ir apskaičiuoti draudimo išmoką, draudikas turi teisę atmesti nepagrįstus nukentėjusių trečiųjų asmenų reikalavimus. Tai, kad remonto dirbtuvės, žinodamos, kad draudikas nesutiko su pateiktoje sąmatoje nurodyta remonto kaina, savo ar pareiškėjo iniciatyva suremontavo automobilį ir išrašė sąskaitą už atliktus darbus, savaime negali sukelti draudikui neigiamų teisinių pasekmių ir pareigos mokėti bet kokio dydžio draudimo išmoką.

Draudikas dėl draudžiamąjį įvykio iš viso išmokėjo 8 154,23 Eur (7 008,34 Eur + 1 145,89 Eur) draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal naujų originalių dalių kainas, pritaikius išskaitą dėl apgadintų ir keičiamų dalių nusidėvėjimo, ir UAB „Autoremvita“ taikytas remonto darbų kainas, ir tokios išmokos, Lietuvos banko vertinimu, užteko automobiliui atkurti į prieš eismo įvykį buvusią padėtį. Nustačius, kad draudiko išmokėta draudimo išmoka nepažeidžia teisės aktų reikalavimų ir teisingo žalos atlyginimo principo, pareiškėjo reikalavimas išmokėti draudimo išmoką pagal pateiktą sąskaitą faktūrą laikytinas nepagrįstu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo

¹ Eismo įvykio metu galiojusios Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2000 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 120 ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m., balandžio 14 d. įsakymu Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos, kuria draudimo bendrovės paprastai vadovaudavosi vertindamos automobilio ir jo dalių nusidėvėjimą, 3 prieda, ketverių metų senumo I kategorijos (variklio tūris iki 1000cm³) automobilio III grupės dalims (šiai grupei priklauso dalys, kurias paveikia natūralus nusidėvėjimas ir aplinkos poveikis proporcingas transporto priemonės ridai ir senumui) rekomenduojama taikyti būtent 20 proc. nusidėvėjimo normą.

procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis